

PER PUNT

A benefici de tres sèries de raclocinis més ó menos lògichs en Sobeyas, estudiant del quart de Medicina, havia arribat á las tres conclusions següents: Primer, que dintre 'l gènero *Mulier* especie *laborans* (*vulgo* trevalladoras á jornal) s'hi podían considerar quatre varietats, á saber: Noyas que 's guanyavan la vida servint (*vulgo* criadas) que se la guanyavan en oficis més aviat propis d' homes (*vulgo* xinxas), que se la guanyanvan en oficis del art de la agulla (*vulgo* modistas) y finalment planxadoras.

Segon, que de la mateixa manera que en *Historia Natural* en cada especie hi ha una varietat *tipo*, que es la més genuina y bella representació de la especie, aixís en la esmentada la varietat planxadora era la més bella y genuina de totes.

Y tercer, que era molt natural que fos aixís y que 's comprenia perfectament que las planxadoras constituïssin la més bonica varietat de la especie.

En efecte, se deya ell. Las planxadoras no van encongidas com las modistas, no portan lo cap tan baix, ni son curtes de vista com la majoria d'aquestas. Y ho comprenia perfectament en Sobeyas fentse càrrech de las rabons següents:

Las modistas treballan tot lo dia ab la espinada doblegada damunt lo vetillador y la vista fixada en unas minuciositats

que 'ls produheix los dos mals del encongiment y la miopía, vicis que no son més que la reflexió d'un moral murmurador y *cosica* com per força l'han d'adquirir en uns treballs tan minuciosos.

Las xinxas, fetas á tractarse de tú ab l'oli, 'l seu y una pila més de porquerías, avesadas á vestir com un fregall, arrossegant uns mals espartenyots y desfardadas, no es molt que vagin sempre ab aquell deixament, arrossegant los peus y ab aquell desmanegat abandono. Además, la costúm d'estar llargas horas guardant la vertical, fa que la columna vertebral cansada d'aquella *inercia*, se dobli formant una curva tan anti-estética que fa perdre la bellesa de perfil á la noya més ben tallada.

Finalment, las criadas, ab aquella falta d'independencia del qui está al servey continuat dels demés, no poden dur marcat á la cara més que 'l segell d'un continuat embotziment.

No hi havia dupte: lo tipo de la especie, la genuína varietat, la més bella, la constituíen las planxadoras y es molt natural.

La majoría d'ellas treballan al peu de la porta sens falta d'ayre y calor, van y venen del fogó á la taula y de la taula al fogó; l'ofici es *pulcro* de sí y permet anar netas y endressadas á las que l'exerceixen; es altament higiénich y obliga á una série de moviments variats y estétichs.

Miréulas, sino, alsant quan l'una quan l'altra espatlla, amagant lo cap á l'un costat per fugir al fum de la planxa, la má esquerra aplacant la roba y la dreta esmunyint la planxa, ara depressa que sembla no hagi de deixar temps á l'altra má de fugir, ara ab tota calma y suavitat, portarla tan aviat de cantell com de cayre ó de punta, agafarla després ab totes duas mans pera donarli un lleugeríssim moviment de va-y-vé y tlfarse endavant descansant lo cos sobre las mans mirant de regull per alsarse de revolada y doblar lo coll ó puny ab un rapidíssim moviment de planxa.

L'ofici de planxadora es réalment la Estética del treball.

Satisfet en Sobeyas ab la conclusió precedent, encengué 'l cigarro cotidiá, y, asseyentse en un balancí, se disposava á seguir l'estudi filosófic social emprés ab tant profit, quan fou

interromput ab l'arribada d'en Farrés, son company íntim, al qual comunicá lo fruyt de las sevas observacions.

—Y be—digué en Farrés—tu has procedit en aquesta cuestió com acostuma sempre á procedir l'home en los seus raciocinis. Imagina ó pensa que una cosa es veritat y ab facilitat se la demostra. Per aixó tu si haguessis continuat en tos raciocinis, hagueras vingut á una conclusió final, ó sia, que un cert individu de la varietat tipo era la més guapa de la varietat, de la especie y del género. Y ¿per qué hagueras arribat raciocinant á tal solució? Perque ja n'estavas persuadit avans de comensar á rumiar tota aquesta série de disbarats.

Y realment no es lletja.

—¿Quí—demaná en Sobeyas.

—¿Quí vols que sigui? ella, l'objecte de totas las tevas disertacions de la vetllada.

—¿Ella? pero ¿quí es ella?

—Vaja, no fassis lo desentés ¿vols que 't demostrí que la coneix?

—Ab molt gust.

—Agafa 'l barret y segueixme.—

Dos minuts després ja eran al carrer.

¿Quí sap?—pensava en Sobeyas—potser algún dia t'ha estat observant com li feyas l'os? Pero quin es lo carrer de Barcelona ahont tu no l'has fet més ó menos?

De totas maneras anavan per lo bon camí. Havían ja deixat aquets carrers que van á tot arreu y passavan per un carrer tan concret com lo carrer de Lladó, y en Sobeyas comensava á temer que realment son company la coneixia. Pero després se deya: «Bal si passa per aquí es per anar més de dret al passeig de Colón com cada vespre y un cop sereu allí se 't posará á riure de la teva credulitat.» Mes aviat sortí de duptes. En Farrés l'havía fet trencar á la dreta, després á la esquerra, altra vegada á la esquerra. Ja hi eran. Vaja, no quedava ja més esperansa que la de que passés de llarch.

En lo precís moment de passar per devant del portal de casa d'una planxadora, sortia d'allá una noya d'uns vint anys, alta, ben plantada, vincladissa y riallera, d'ulls negres y bellugadissos, vestida ab ayre y elegancia.

—Aquí la tens—digué en Farrés encarant á en Sobeyas ab

una revolada de cara á n' ella dihentli ensemps:—Aquest jove está enamorat de vosté.—

Avans de que en Sobeyas tingués temps de referse y enfiarse, com li corresponia, lo seu company havia desaparegut per la vehina cantonada.

—Dispensi...—

No pogué acabar. Una franca y picaresca rialla lo va interrompre.

—Que no 'm coneix? ja no 's recorda de quan anava á estiuhejar á Ripoll?

—Ah, sí, te rahó, la Pepeta.

—Sí senyor. Sí, la Pepetè.—

Varen quedar parats un moment mirantse fit á fit y rihent. De sopte ella li demaná:

—¿Cap ahont va vosté?—

En Sobeyas compregué que lo que devia respondre era que al cap de cinch minuts tenia d'esser á la plassa de Catalunya, *verbi gratia*, pero ella 'l mirava ab tanta picardia, que respongué:

—Anava cap á... á cualsevol puesto, y tú?

—Jo anava á sopar, pero no tinch pressa. Com los dissaptes no tenim hora fixa de plegar, no 'ns ve a' una hora. ¿Cap ahont vol anar?

—A tot arreu.

—Donchs si no li fa res deixaré aquest farsellet aquí al carrer Ample y després podém anar allá ahont vulgui á passejar, porque tinch ganas de contarli com vaig venir á Barcelona.—

Aixó li digué mirantlo de reull y rihent ab molta malicia.

Tot anant al carrer Ample tingué temps de dirli que l'havia vist diferents vegadas desde que era á Barcelona, y que molts havia estat á punt d'escometrel, pero que, vejent que se la mirava y no li deya res, s'havia cregut que 's donava de menos d'aturarse á enrahonar ab una pobra planxadora, acabant per dir.—Ara mateix sentiria que per mí fes un paper ridícul. Una devegadas no ho coneix...—

En Sobeyas no li va tapar la boca ab la mà, porque eran al carrer; pero li va dir que 's tenia per joyós d'anar ab tan bona companyia.

Al dir aixó passavan per devant d'una escaleta fonda.

—Si 'm vol esperar un moment baixo totseguít—digué ella.

—Sí, sí, ves, ja t' espero. Y, caragolanthi un cigarret, la mira desapareixer escalas amunt.—

Aquell cigarro deya á n' en Sobeyas:

«Créume, vésten, y si algún día la trovas pel carrer li donas una excusa cualsevol. Mira que l' home es frágil y la dona més; mira que la gent es maliciosa. Vaja, créume, vésten.» Pero en Sobeyas l' escoltava rihent y fins ab cert ayre de conquesta semblava que li digués que 'ls grans homes son per las grans ocasions, que ell se coneixía de sobras, y fins al passar la llengua per clóurel li va dir que potser la convidaría á sopar. Pero no sé que més li devia dir lo cigarro, que 's va posar pensatiu y mirava ja carrer amunt y carrer avall com si mirés per ahont se 'n aniria, quan del tons de la escaleta sentí la alegre veu de la Pepeta que deya:

—¿Ja 's devia cansar d' esperar? —

Y donant quatre salts se li posá al costat demanantli tranquilament:

—¿Cap shont vol anar?

—Has dit que encara havías de sopar?

—Sí, pero no 'm ve d' un' hora.

Mira que 't perts—li deya 'l cigarro á en Sobeyas.—Pero no tingué temps de donarli un bon concell.

—¿Vols venir á sopar á un restaurant?

—Aném—digué ella.

Y l' insidiós cigarro li feu observar que no s' ho havia fet repetir duas vegadas, y que semblava que 'ls restaurants no li feyan frente.

—Bueno, donchs, aném—digué ell marxant carrer avall, portantla á n' ella á la dreta.

—Ja fa dos anys que som á Barcelona.

Aquell estiu que vosté va venir á estluhejar á Ripoll fou lo darrer que vaig passarhi, perque per l' Agost del altre any ja vaig baixar.

Y no diria may qué 'm va fer venir. ¿Se recorda d' en Peret?

Es á dir, vosté no es fácil que 'l conegués, perque aquell estiu trevallava á Campdevanól y no venía més que 'ls diumenges. Era nebot de la senyora Clareta, y 'ns havíam anat

fent tan amichs que 'ns varem prometre, y no esperavam més que ell estés ben llest de la quinta pera casarnos.

May més he sigut tan felissa. Ell feya de paleta y cada diumenge passavam la tarde plegats tirant plans pera quan seríam casats.

Pero va venir l' hivern, y aquell any fou un mal any per la montanya, y en Peret se va quedar sense feyna. Dos ó tres companys seus n' havían trovat per avall, y ell va determinar d' anársenhi.

Creguí que'n vaig tenir un disgust. Tenía una por de pér-drel, que no més de pensarhi m' esparverava.

M' ho va dir un diumenge al sortir de missa, y recordo que allá davant de la porta del jardí, allá que ningú 'ns veyá, vaig plorar com una Magdalena.

Li vaig dir tot alló que diuhem las noyas en aquets cassos: que ja 's coneixía que m' estimava forsa, que al cap de vuyt días d' esser á Barceloua ja no 's recordaria de mí, que 'ls homes ray aviat ho tenen arreglat, que no 'ls hi costa gayre de donar una paraula, que á n' ells tot los hi está be... que sé jo lo que li vaig dir. Lo cert es que 's va arribar á enfadar.

—Sembla que me 'n vagi á América—m va dir.—Quan jo dono una paraula l' atench. Tú si que has de fer per manera de no distréuret mentres sia á Barcelona, y no m' amohinis més, que no m' agradan cansonerías. Ab aixó, fora cançons y mira que quan torni no hi trovi impediments.

—Sí, vosaltres aviat ho teniu arreglat—li vaig dir—y m vaig posar á plorar com una ximpla.

—Si ploras pleguém—me va dir—que quan te vaig dar paraula no vaig dártela de no móurem de Ripoll.—Y com jo no parava de plorar y de ferme la enfadada m digué que hi dormís, que l' endemá m' ho miraría ab mellors ulls.

L' endemá quan va venir á despedirse jo ja m' havia conformat. La despedida fins va esser alegre. Ell me prometé es-talviar una quarentena de duros, y que al tornar nos casaríam totseguit.—

En Sobeyas mentrestant mirava en quina classe de restaurant la devía acompanyar.

A la tí's decidí per un restaurant de primer ordre, pero de poca concurrencia; puig li feya vergonya que 'l pogués veure algú conegut.

—D' escriure—continuá ella — ja 'm va dir que no ho faria, pero que com venían coneguts prou sovint, de recados no me 'n mancarían.

Al principi, tothom que venia de Barcelona y que l' havia vist me duya espresions y també va enviarme un mocador de seda, pero als tres mesos d' esser fora no'n vaig saber res més.

Allá per l' Abril, quan jo ja 'm creya que del un dia al altre m' enviaria á dir que tornava, va arribar un seu company y 'l vaig trovar un matí tot venint de plassa.

Al véurel, totseguit li vaig preguntar si 'n sabia res.

—Cada diumenge 'l veig á la Palmera.

—Y no saps quan pensa tornar?—

Se 'm va posar á riure y 'm respongué:

—D' aquí á un parell ó tres d' anys si allá se li acaba la feyna. Hi fa molt fret aquí dalt. Y després, aquí un jove si no va á missa y á sermó y es gayre amich de saraus y fer broma es molt bescantat, mentres que allí pot anar á ferse uns bons tips de ballar cada diumenge y ningú 'l moteja.—

Me vaig encendre com una magrana de rábia y de vergonya. Com que som decidida aviat vaig haver pensat lo que tenia de fer.

—¿Qué vares pensar? de segur algún disbarat?

—¿Qué? anar á Barcelona.

Saps de cuynar, de planxar y de cusir més que la majoria d' aquestas cambreras y cuyneras tan estarrufadas que pujan cada estiu, vaig pensar, molt será que no trobis una familia ab qui anártenhi aquest estiu. Y miri si 'm vaig passar ánsia, que pel Setembre ja marxava ab un marit y muller sols que 'm varen posar desseguida molt afecte.

Y ja som á Barcelona.

(Seguirá).

A LA DIVINA PASTORA

Quan d' escolanet servia
no 'm descuydava cap día
de venius á visitar;
me 'n recort, com si fos ara,
que al mirar la vostra cara
no'os sabia com deixar.

Quan l' Ave Maria 'os deya
me semblava que 'm somreya
vostre Fill agraciat;
jo que sí, en vostra faldeta
m' adossava una estoneta
contemplantvos admirat.

Qué 'os ne deya ¡oh sí! de cosas!
prou las guardo ben reclosas
com reliquias dins mon cor:
iqu' es plascent, gentil Princesa,
del bell temps de ma infantesa
fullejar lo llibre d' or!

Quan lo Maig sas flors me dava
sovintet encatifava
vostre regi setial,
mentre 'os deya: Dolsa Reyna,
feu que puga semblant feyna
fe' en la Patria celestial.

Tots los dissaptes venía
á la tarde quan sortía
d' estudi á guarnius l' altar,
y en estant llest, Verge hermosa,
trobava ditxa amorosa
en besar la vostra má.

Quan venía vostra festa
¡oh quína diada aquesta
més ditxosa pel meu cor!
¡Au companys, deya, qu' es hora,
donem gloria á la Pastora
celestial, repiquem for!

Y las campanas voltavan
y llurs ecos convidavan
com veus d' ángels al vehinat,
que á postrars joyós venía
á vostres peus ¡oh M-ría!
ple de fe y entusiasmat.

Jo t' anyor, edat primera,
sempre dolsa y encisera
de ma vida bell matí;
com son rush d' amor l' abella,
com al sol tendra ponsella,
¡quí 't pogués torná' assolir!

Sols m' anima que ab ternura
m' aydau sempre, Verge pura.
de la vida en lo combat.

Seguíu, Mare, defensantme,
gentil Pastora, y guardantme
del fer llop del vil pecat.

Y tal com en ma infantesa,
aydáume en ma juvenesa;
y, en sent vell, siau mon nori;
feu que en vostres brassos moria,
que 'm desperte á dalt la Gloria,
de delicias felís port.

FRANCISCO X. PUIG, PBRE.

LO VENT Y LA NAU

FAULA

Una encallada nau
demaná vent en popa,
y 'l vent presumtuós
son buf remou de sopte.

Mes tant son buf remou,
que alborotant las onas,
contra 'l rocám s' estella
la nau que feya corre.

.

Polítichs qu' encegats
creyeu que molt més prompte
s' alcansa lo progrés
alborotant lo poble:

si be no l' amansiu,
encomanantli l' ordre,
la nau de vostra patria
s' estrellará en las rocas.

JOSEPH VERDÚ.

EN TRES BANOS

En ton bano de nena van pintarhi
flors y aucellets, estels y papellons,
y en el altre costat varen deixarhi
un lloch per' dibuixarhi
l' ideal que formés tas il·lusions...

Lo bano ja es romput, tú 'l destrossares
jugant ab las vernillas y las flors;
ni rastre dels paissos hi deixares
tant sols, tant sols guardares
lo costat sens dibuixos, qu' es ton cor...

.....
Gelosa d' una rosa jo he vist á una poncella
morir, perque avans d' hora volgué tornar-se flor:
¡Quants cors encare tendres cercant sa il·lusió bella
se troban ans de neixer, en brassos de la mort!

Sia lo vent que 's vulla 'l foch atia
¿no es vritat Assumpció?
Donchs llensa 'l bano, llénsal quant t' adones
que tens encés lo cor;
y si apagarlo sabs, ayga es que manca
no pas un «venta-fochs»
l' ayga d' uns ulls rublerits fins á vessarse
de llágrimas d' amor...

J. CENDRA Y MUNTADAS

EMBLEMAS VEGETALS ⁽¹⁾

I

LA VIOLETA

(Sonet.)

Miréula: alegre, ruborosa y pura;
bella com sol ixent de primavera,
jamay alsa sa fas sempre encisera,
sempre amagada y sola en la espessura.

Quan li ha mancat la matinal ternura
sols en secret se queixa y desespera;
quan lo malvat li'n don petjada fera,
llavors vessa ab son baume sa hermosura.

Si del oreig la dolsa y suau besada
no li robés sa essencia embriagadora
sería al bosch la flor més ignorada.

Aixís si la virtut encantadora
sota l' herbey del mon viu amagada
l' aura sutil la escampa y la avalora.

(1) Obtingué premi en lo Certámen de la «Societat Barcelonina protectora dels animals y de las plantas», de 1895.

II

LO ROURE

(Sonet.)

¡Quí fos com tu!... Ta corpulenta soca
delata ton poder dintre l' arbreda;
y sempre s' alsa altiva la roureda
quan l' huracá furiós tot ho enderroca.

¡Quí fos com tu!!... Lo teu brancám de roca
á la drestral brunyida son pas veda,
y si en la heroica lluyta vensut queda,
l' home sa fusta ab la mellor col·loca.

¡Quí fos com tu de pródiga energíá
per posar fré á la ardenta rierada
de las passions que 'l meu esprit destría;
y aixís seguir dels mártirs la petjada,
y lliure de tirans aspirá' un dia
de la virtut la mágica alenada!

III

LA FLOR DEL TARONGÍ

(Sonet.)

Galana flor del camp de la ignocencia,
ab ta blancor m' atraus y m' extassías,
y transportantme á més ditxosos días
invoco á Deu y penso en sa clemencia.

Preciós estotx de perfumada essencia,
tu la hermosura del esprit ansías;
y ets clau d' amor qu' acull las energías
d'altre nou mon qu' encara está en potencia.

Hi ha en tos rassers tal pau é il·lusió tanta,
que 'l goig pel cel, supréu é indefinible
com més aumenta encara més encanta.

Tu ets l' aura omnipotent é imperceptible
que fa dels sers humans materia santa
y sols devant del just fa á Deu visible.

IV

LO LLORER

(Sonet.)

¡Qu' hermosa estada en ton ramatje ombrívol!...
 Per tu 'ns apar la vida més plascenta;
 lo cobdiciós y 'l noble orgull alenta;
 y á la lluyta 'l soldat se 'n va agradívol.

Per tu vetlla ab delit l' home pensívol,
 solca 'l colrat marí la mar furienta;
 y 'l fill del art lo seu enginy ostenta,
 y 'l poeta 's mostra en sas cançons planyívol.

Mágich dosser qu' aculls plabers sens mida,
 febrós desitj que no pot ser que mória,
 en dols romiar tens m' ánima adormida.

Si 't cercan ciencias y arts, mes no l' escoria,
 ¡un brot tantsols!... ¡Arbre ditxós, dom vida!...
 que tu ets lo simbolisme de la gloria.

ANGEL RIUS VIDAL

PER PUNT

(Continuació.)

Al restaurant—digué en Sobeyas sentenciosament y fificantse en un de bon aspecte, quedant estranyat al veure que no feya la més petita impressió en sa companya l' entrar en un restaurant d' aquella qualitat, ahont no's podia suposar que disposés de medis pera anarhi cada dia.

Ella mateixa se'n va anar de dret á la taula més arreconada y com si conegués que en Sobeyas podia donarse vergonya de que 'ls vejessin, va asséures d' esquena á la paret á fi de que poguessin estar de cara donant ell la esquena als demés concurrents.

Compareix un mosso y pregunta ab decisió:

—Dos sopars?—

Si 'l mosso sap la seva obligació, en Sobeyas també coneix la seva conveniència y diu que ell ja ha sopat, y que ella potser s' estimi més menjar á la carta, insinuant que potser pendrá un *beefteak*... ó una truyta... ó las duas cosas.

A ella tot li es igual.

—¿Una truyta y un *beefteak*?—diu lo mosso.

—Sí—diu ella—una truyta y un *beefteak*.—

LA RENAIXENSA.—Any XXVI.

Pero 'l mosso, més complacent de lo que En Sobeyas tal vegada voldria, demana si avans no pendrà un arrós.

—Arrós?—diu ella fent com indecisa.

En Sobeyas, que comprén que esguerra 'l negoci, diu:

—Mellor será un sopar.

—¿De catorze?

—Sí, de catorze y un café per mí.—

Lo mosso marxa triomfant, en tant que ells dos se miran mitj rihent.

Ella 's treu lo mocador de llana y 'l mocador gran que posa en un munyoch á son costat y després de mirar lo café en totas direccions, girantse á n' en Sobeyas, exclama:

—¿Qué n' era alashoras de beneyta! fos ara!

—Fos ara? qué farías?

—No m' haguera mogut de Ripoll.—Y mirantlo de regull tant com ell no se la mira, diu al observar que ell se li gira de cara:

—¡Pse! Deu nos guard d' un ja está fet.

—¿Qué 't va succehir?

—Tot li explicaré:

Havía vingut per minyona ab uns senyors que vivían al *Ensanche*. Era sola y havia de ferhó tot. Pero encara que no m' estigui be 'l dirho, la feyna no m' ha espantat may, y haguera corregut molt be si no hagués sigut que volían que 'ls diumenges sortís ab ells.

Los primers diumenges m' hi vaig conformar, pero tan aviat com vaig saber per una amiga meva que en Peret cada diumenge anava á la Palmera, ahont se feya un tip de ballar com un ximple tota la tarde, y lo que es més que ballava sempre ab la mateixa, no 'm vaig poder aguantar, y, fentme venir á buscar per aquesta companya, que li deya, fentnos passar per cosinas, vaig poder lograr que la senyora 'm deixés sortir, si be que hi vingué molt malament y va manarme que fos á casa á las sis.

Eran ja dos quarts de quatre y jo 'm fonía per arribar al ball, tant que la meva companya al véurem tan neguitosa y esparverada, me deya:—Mira no fassis bestiesas.

—Me la pagaré—deya jo—me la pagaré, t' ho asseguro.—

Ella prou volía sossegarme. Pero no va pas poder y varem arribar al ball.

—L' arrós—diu lo mosso.—Y posa sobre la taula l' arrós junt ab tota aquella bateria de plats de raves, llangonissa, olivas, etc., y coloca en son puesto l' arrós. Després serveix lo café á n' en Sobeyas, y 's retira comprenent que destorba.

D' aquí en enllá la historia es contada ab las interrupcions indispensables per menjar, y ab tota la tranquillitat possible si be que ab la vivesa propia d' un geni obert y decidit.

—Com li deya (posantse arrós al plat) á mí 'l cor m' anava com unas devanadoras.

Figuris que no havia estat may en cap sala de ball, y al veure tota aquella colla d' homes rihent y fumant, que 'm miravan ab aquell descaro (com que 's coneixia d' una hora lluny que era forastera), la cara 'm queya de vergonya, y si no hagués sigut per la quimera que tenia, n' hauria fugit d' avergonyida.

Sí, sí, creguim, n' haguera fugit.

—No 'n fugirías ara, no.

—Que n' hi ha de diferencia, que n' era de ximple!

Veurá que feya cosa de cinch minuts que havíam arribat, y ja cinch ó sis m' havían vingut á buscar per ballar, y no me 'ls podia traure d' aprop, ni dihentlos que no 'n sabia, quan veig á en Peret tot satisfet de brasset ab una mosca (para de posarse arrós) ¿qué 's pensa? ab una mosca d' aquestas tot sarrell y postissos. Las mánegas no li arribavan á mitj bras, justas, que semblava que anessin á reventar (animantse); un cos aixís (fent un cercle ab las duas mans); portava mitja arropa de cotó fluix com si tingués por que la esclafessin ballant, y un polisson que 'l que menos hi devia portar tots los draps de la cuyna; las faldillas curtes, ensenyant unas mitjas ratlladas, y unas sabatas escotadas y tan justas que ab prou feynas la deixavan caminar.

Quan me la veig ab aquell posat de bleda, mitj rihent ab aquella fanfárria, y gronxantse ab aquell deixament, las sanchs varen pujarme al cap. M' hi acosto per darrera, l' agafó pel bras y li dich:

—Dispensi, aquest jove te compromís ab mí, es lo meu promés.

Va semblar que 's donava de menos de mirarme.

—Y ara, qué li ve á aquesta noya? qué s' ha tornat ximpla?

—Y ara—vaig repetir jo escarnintla y rihentme del róssech ab que parlava—y ara, deu esser vosté la ximpla.

—Vagi d'aquí, vagi, poca solta.—

Al sentir que 'm deya aixó, vaig perdre 'l tino.

—Deu esser vosté la poca solta—li vaig dir—ja 'n fa la cara. Y girantme á n' ell:—vergonya te 'n haurías de dar de ferte ab aquest trastol!

Ella 's va tornar de tots colors y estrenyentli 'l bras com si tingués por, digué:

—Ho deu esser vosté mala...—

No va tenir temps d'acabar, porque jo ja li havia donat una bofetada tan forta, que la vaig deixar entontida

Ell me va deturar de donarhi un'altra, y vaig esbravarme dihentnhi quatre de frescas. Pero al girarme y veure 'l rotllo de joves y noyas que s'havía fet al meu costat, com reyan y m'atïavan com si fos un gos, va venirme una vergonya que ab quatre revoladas vaig esser al carrer.—

Al arribar aquí ella 's posá á riure com una boja...—Pero, quina bofetada li vaig dar! Es que tenía una rábia. Ara quan hi penso 'm sembla mentida.

—Be ¿qué vares fer després?

—Després? al sortir del ball ja vaig trobar la meua companya á la porta, que 'm va fer ficar á una escala y allá 'm vaig fer un bon tip de plorar.

¡Qué l'estimava á n' en Peret! Sembla mentida que 's fassin aquestas cosas!—

Va quedar parada un moment y una broma de tristesa passá per sos ulls. Després ofegá un sospir, y, posantse á riure, agafá la forquilla y 's posá á menjar.

Acabá l'arrós tranquilament en tant que en Sobeyas la contemplava, pero ab cert desassosiego. Com que no era home d'aventuras y 's feya foraster ab aquella companyia...

En aquest moment lo mosso porta la truya.

Ella, veyent á En Sobeyas tan moix, semblava que l'anímés ab la mirada.

—Quina llástima que vosté ja hagi sopat. Casi 'm fa vergonya ferho tota sola.

Está molt preocupat ¿qué pensa ab la xicota?

—¿Xicota?—repetí en Sobeyas com un eco—no 'n tinch.

—Ditxós de vosté.

—¿Ditxós?

—Mentres no 'n tingui no corre perill de que li prenguin, y además un home 'n te tantas com ne vol de xicotas, ¡xicotas ray! Y sent jove y rich com vosté! A las noyas mateixas, y tanta diferencia com hi ha, may 'ns ne faltan de xicots y galants y espléndits.—

En Sobeyas no s'animava á dir res, y com més anava menos. Mirava tot encaterinat com ella 's menjava la truyta. Se la menjava á tall d'estar per casa: fins menjant feya goig. Era polideta, y en Sobeyas, com á bon observador, examinava 'ls més petits detalls per hont poder endevinar la fí de la historia.

No tenia las mans escribelladas com las criadas, y á bon segur que feya ja temps que no rentava plats. Pero si be es veritat que estava en lo restaurant com á casa seva, menjava no obstant ab ayre casulá tan propi de las donas menstralas de la nostra terra.

Los colzes en l'ayre y 'ls dits en enfilay, ab lo dit xich apartat dels altres com si fos més polit y tingués por d'embutarse, la forquilla á la dreta, y un tros de pa á la esquerra, menjant y rihent á petits bossins y aixugantse á cada punt.

Aixís acabá la truyta y aixugantse cuydadosament en tant que esperava lo *beefsteak* prosseguí.

—Aquell vespre al arribar á casa ja no se 'm coneixia en res que hagués plorat, pero en havent sopat quan ja havia rentat los plats, al anármen al cuarto, hi vaig arribar totjust per deixar lo llum sobre la tauleta y posarme á plorar com una boja.

Primer, plorava de neguit, devia semblar la Dolorosa (rihent.)—

Sembla que á n'en Saboyas la comparació no li plau y respón en sech.

—Sino que la Dolorosa plorava dolors y tu ximplerías.

—Sí, ja te rahó, ja, plorava ximplerías. ¡Era tan beneyta!

—Be y qué va passar?

—Que quan vaig estar tipa de plorar...

—Te 'n vares deixar ¿no fa?

—Sí, me 'n vaig deixar, per despullarme. Pero, un cop ficada al llit, vaig posarme á plorar de químera.

Jo no sé si un sant ó un diable 'm va ficar un pensament al cap que...

—De segur que era 'l diable.

—*Bueno*, donchs, lo diable 'm va ficar un pensament al cap. No es ella, no, 'm deya jo qui 'n te la culpa. Es ell, sí, sí, ell. Y, recordantme alashoras del paper que m'havía fet en lo ball, vaig pensar que 'l dia que 'l veuria las hi cantaría claras y que li diría que volía que 'l primer diumenge que tingués per mí havia d'acompanyarme al ball y ballar ab mí tota la tarde.

En tota la setmana no 'l vaig veure, pero 'l diumenge al dematí, quan me 'n vaig anar á la Boquería á comprar, vaig anarhi molt esmolada, perque 'l cor ja 'm deya que li trobaría. Y no 'm vaig enganyar.—

Aquí una pausa. Tenía lo *beefteak* devant, y, agafant lo gabinet y torquilla, comensá á tallarlo ab un ayre que desdanya de la ignorancia de las donas de casa en menjar plats de restaurant. Demaná mostassa francesa, costúm no generalisada en los dinars casulans. En Sobeyas que ho estava observant cuydadosament, va quedar sorprés y molt més encara al veure la *parsimonia* y desenfado ab que 'l menjava.

Fos la ajuda del *beefteak*, fos lo nou aspecte de la narració, fos, en fí, lo que 's volgués, lo cert es que ab una maliciosa indolencia y sens lo més petit arrebató, comensá ab lo consabut:

—¡Que n' era de beneyta!

Com li deya, me 'n anava cap á la Boquería. Devían esser envers las set del dematí, y al entrar á la Rambla dels Estudis me 'l veig plantat devant d'una parada d'aucells, pero mirant amunt y avall. Tan aviat com me vejé, va dirigirse cap á mí ab la mitja rialla al llavis.

No 'm va enganyar de res. Quan vegí que reya, ja 'm vaig pensar tot lo que 'm volía dir. Ja 'm va semblar que sentía: ¿Cóm es que vares fer aquell paper? Pero mitj rihent, com aquell qui vol dir «me l' has feta grossa, pero te la perdono.» Y 'm vaig exaltar. Es á dir, qu'era ell qui m'havía faltat y encara m' havia de perdonar.

No 'm vaig enganyar, no, aixís mateix succehí. Pero encara ell no m' hagué preguntat: ¿Cóm es que vares fer alló? ja vaig esser al punt de dalt.—¿A mí m' ho preguntas?—li vaig

dir—¿á mí? Encara 'n vaig fer poch; ara fos, no á n' ella (que encara que sigui una marfagassa no hi te cap culpa), si no á tu l' hauria donada la bofetada.

—¿A mí?—'m digué rihent.

—A tu, sí, á tu—li deya jo cada vegada més exaltada.

—Escóltam—me va dir.

—No, no, no tinch d' escoltar res, tot lo que 'm vols dir ja ho sé: que ab ella no més hi anavas per passarhi 'l temps; que may hi has fet cap pensament; que no hi ballarás més. Bueno ja ho sé tot aixó, pero no ets tu qui s' ha de queixar, y ja t' ho dich: si ara fos á fer, á tu te l' hauria dada la bofetada.

Ell m' escoltava ab calma y rihent, y quan vaig estar ben esbravada me va dir que m' havia de fer cárrech que alló era un entreteniment, y que si hagués sapigut que jo era á Barcelona ja la hauria donada á dida lo mateix dia. Pero—afegí ab resolució—aixó sí, no m' agrada que 'm fassin fer papers com lo de diumenge, que me 'n vaig tenir d' anar del ball tot corregut, y val més que no 'n torném á parlar, que jo seré 'l primer de tirarhi terra á damunt.

—Ja ho crech que serías lo primer de tirarhi terra, aixó sí que ho crech—li vaig dir—pero jo no n' hi vull tirar, avans vull que m' accompanyis á la Palmera lo diumenge que vé, que faré per manera de que 'm deixin sortir, y vull que 'm vegin ballar ab tu tota la tarde, y ella, si hi es, també. Sí, sí, vull qu' ella 'm vegi ballar ab tú.—

Va dirme que alló no podia esser, que si 'm pensava que s' havia tornat ximple.

Ximple ó no, jo hi vull anar.

Alashoras va semblar que s' enfadava y va repetirme que no podia esser.

—¿No?—vaig fer jo.

—No—va dir ell tot sério.

—Bueno, bueno, no faltará qui m' hi companyi.

—Mira que...

—No, no; no 'm tens de dir res. ¿No vols ferho? no me 'n faltarán d' altres que m' hi companyin. Quan jo no era aquí per anarhi no te 'n han pas faltadas. Donchs, ara que tu no vols anarhi, tampoch á mí me 'n han de faltar.

—Quí serán aquets altres?—me va demanar rihent.

—No n' has de fer res.

—¿Es á dir que no 't faig cap falta?

—¿Vols anarhi ó no?

—No pot esser, no veus que...

—No vull saber res més, ves ab aquella fardassa que t' aconsoli.—

Me va mirar rihent, y, coneguent jo que 'm volia tornar á guanyar de bonas en bonas, me 'n vaig anar tota decidida Ramblas avall sens dirli adeu, pensant que 'm cridaria ó seguiria. Pero no ho va fer. Després creya trobarlo á la tornada, pero 'm va enganyar y al no trobarli 'm va entristir.

¡Que 'n vaig esser de ximpla!—

Feu una pausa, durant la qual era l' objecte de sa preferent atenció lo *beefsteak*. Ell havia caygut en un encaparrament estrany, mes de sopte ella alsá 'l cap y rihent com per espantar algún pensament que li volgués enterbolir prosseguí.

—Mal va quan me fico una cosa al cap.

Havia dit que l' altre diumenge aniria á ballar á la Palmera, y fos ab qui fos, costés lo que costés, hi havia d' anar.

Cabalment en lo mateix carrer hont jo m' estava hi havia una cotxeria, y un dels cotxeros no 'm veyia passar may que no 'm digués alguna cosa. Jo may n' havia fet cas. Com tots los del seu ofici tenia roba de fanfarría, y 'l diumenge portava uns penjoys de cadena, que semblavan qui sap qué. Era bon mosso, y si no era guapo, tenia unas patillas rossas que feyan qui sap l' efecte.

No 'm va costar gayre de conquerirlo fent veure que 'm deixava conquistar. Devia esser fill de Barcelona, y ja sap que aquí á tots los n' hi falta un bull, que encara no veuen una noya que ve de fora, ja 's creuen que no han de fer més que allargar la má per haverla.

Me 'n anava jo 'l dilluns á casa de la lletera, quan me 'l veig ab un vas á l' una má y un llnoquet á l' altra, y vaig pensar totseguit que ni pintat me venia tan be.

Es clar; tan bon punt me vegé va posarse á dir bestiesas. Que si la lletera tenia sort de que hi anessin noyas com jo, que li *llamayan* parroquia, perque lo que es ell mal que li des per llet aygua blanca no sabia cambiar tantsols per veure la meva cara... que sé jo 'l que va dir.

Jo vaig seguir la comedia, y fent lo paper de blea tan be

com vaig saber, li vaig dir: Sí, ¡vosté ray! á totas ho deu dir, pobra de la que 'n fa cas dels homes!

Vaig conèixer que s'havia empassat l'am, perque 'm va voler fer creure que m'ho deya de debò, y jo, seguint ab lo mateix posat, li vaig dar á entenent de que me 'l creya de tot.

Me sembla que l'he vist á la Palmera—li vaig dir.—¿Eh que hi va?

Anava á dir que no, pero vaig conèixer que 's repensava y digué que sí que hi anava. ¿Y vosté?—'m demaná—¿hi va sovint?

—Quan trobo un jove que m'hi vulgui acompanyar...

Ja 's pot pensar l'acabament. Mitj quart despres, jo, tot burlantme d'ell desde la cuyna, sentia pel cel-obert com ell se burlava de mí ab los demás fadrins de la cotxeria.

Lo diumenge á las quatre 'ns trobavam á la plassa de Junqueras y va acompanyarme tota la tarde. Pero per més que mirava no vaig veure á n'en Peret. Al sortir volia ferme anar al café, pero li vaig dir que no tenia temps, que ja hi aniria un altre diumenge.

La funció va durar tres festas y com no hi veyá may al que buscava, me 'n vaig cansar. Per altra part lo meu company comensava á despacientarse de que no 'l volgués seguir més que á la Palmera y varem renyir.

Encara tenia esperansas de tornar á veure á n'en Peret y ferhi paus, pero varen passar dos mesos y ja 'm comensava á despacientar quan un diumenge al dematí se 'm presenta tot d'un plegat y al primer *Deu te guard* me pregunta: ¿Be, que encara vols anar allá ó qué? ¿T'ha passat encara la fal-lera?

(Acabarà.)

A TYNDARIS

Sovint corrents al Lucretili ameno,
del Liceu se 'n vé Faune, y á mas cabras
de la xardor defensa
y 'ls vents que duhen pluja.

Llavors, sens por, del boch pudent las donas
pel bosch s' escampan y 'ls ocults arbosos
y farigola cercan.

Ni á las serps verdas fujen
sos cabridets ni al llop des que ressona
lo dols fluviol del Deu, oh ma Tyndaris,
pels valls y rocas llisas
del planejant mont Ustich.

Los deus me protegeixen: Ells acceptan
ma pietat y mos cántichs. La abundancia
aquí 't dará ab benigne
corn sa opulencia rústica.

Aquí á un recó de vall, prenent la fresca,
ab la lira de Teos, de Penélope
dirás, y Circe falsa,
l' amor que á un mateix duyan.

Sota l' ombreta omplenarás la copa
 de Lesbos innocent, sens por que Baco
 ab Mart la guerra exciten,
 ni que ab sas mans goludas
 Cyro atente, insolent, á ta feblesa
 esqueixant la corona ab que engarlandas
 tos cabells, ni ta closa
 y recatada túnica.

Trad. per J. SARDA

LA DEL PARE Y FILL

I

Vet' aquí que una vegada
eran un pare y un fill,
lo pare, ple d'anys y xacras;
lo fill, cor-sech y cuquí.
Diu:—Pare, ¿sabeu qué penso?
que gastém sense profit;
al hospital de la vila
s'hi fan curas á desdir.—

II

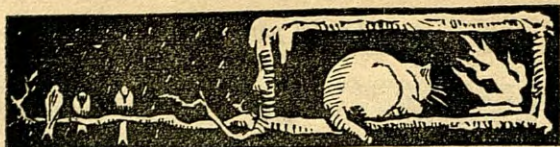
L'endemá á punta de dia
pare y fill van de camí;
lo pare, á collbé, ¡cóm plora!
y, ab lo feix, ¡cóm sua, 'l fill!
Diu:—Tant mateix aixó cansa:
reposém aquí al pedrís.—
Diu:—¡Ay! quan jo hi duya al pare
també vaig reposá' aquí.—

III

Ell que 'l fill pensa llavoras:
aixó 's veu qu' es un seguit;
jo tinch fills, y si algún dia
fessin lo mateix ab mí?
Diu:—Pare, ¿sabeu qué penso?
que jo 'n tindría un fatich;
pujeu y torném á casa,
mal que 's gastí 'l darré' ardit.—

PAU BERTRÁN Y BROS

ESPERANTLO

Las vuyt! L' hora més hermosa
que la nit guarda per mí;
l' hora que á mí 'm fa ditzosa
perque ell me la ve á endolsir.

Ay! quin goig, quina alegría,
quin está 'm dona més bell;
es de nit y 'm sembla dia;
no 'm fa falta 'l sol senthi ell.

Vindrà ab aquellas paraulas
de cosas d' enamorats,
que encara que sigan faulas
jo las prenh per veritats.

Vindrà sos ulls á clavarme
y 'm dirá qu' estich tan bé;
voldrá agafarme y besarme...
y allavors jo 'l renyaré.

Mes no 'm creguis, no; es mentida
lo renyarte; al ferho aixís
encara 't vull més ¡quí 'm crida!
¡Deu nos ne guard que 'm sentís!

¡Cóm triga! y no 's veu enfora
per tot lo llarch del carrer;
ja passa un minut de l' hora
de se' aquí ¡y encar no vé!

¡Y 'l temps fuig! me desespera
que se 'n vaji tan aviat:
¡si aturant la minuteria
pogués deixá' al temps parat!

Si es que ab un' altra ensopeguis
que sos amors te vol dir,
no la creguis; no la creguis;
no 'n creguis cap sino á mí.

Mes ja 'l veig: ¡quinas miradas!
va ab lo barret de gayrell,
¡quinas passas tan ben dadas!
¡Qu' es bonich! ¡Es ell! ¡Es ell!

J. FRANQUESA Y GOMIS

Una nusosa arrel arrán de terra,
que s' arrossega y s' alsa sá-y-enllá,
partint d' un tros de soca sense sava,
ja mort y esbadellat;
me fa esclamar:—¡Aquí ha viscut un arbrel...
tal volta un bosch gegant!—

Fustam desballestat que 's remolina
entre las onas d' una ayrada mar,
y un tros de pal romput, tot á flor d' aygua,
sumergintse y surant;
me fa exclamar:—Per 'quí ha passat un dia,
mariners, una nau.—

No vulga Deu, ma vida, qu' algún dia,
mústich, marcit, ressech y desfullat,
lo brot de mareselva qu' ahir vespre
per mí vas esqueixar,
fassi exclamar:—Un cor que esperansava
pero ¡fa molt temps ja!—

APELES MESTRES

PER PUNT

(Acabament.)

Jo anava disposada á fer las paus y á no recordarme més de la Palmera. Pero quan ell me 'n va parlar no vaig voler que fos dit que havia passat la seva, y vaig dir que sí que hi volia anar y que ja devia saber que no m' havia faltat acompanyant.

—Sí, pero sembla que se 'n han cansat—va dir burlánten.

—Ja li som dit que jo anava disposada á fer las paus. Pero al sentir aixó, li vaig fer saber que no era ell qui s' havia cansat de mí, sino jo d' ell y que ja faria per manera de buscarne un altre que no me 'n hagués de cansar.

—Es l' última paraula?—me digué.

Ah! Si jo m' hagués pensat que era l' última, no la haguera dita tan de fluix, pero 'm pensava que encara 'm tornaria á buscar més amansit que may. Y, donantli un sí rodó, vaig tirar Rambla avall.

Varen passar quatre mesos sense saberne res més, sino que trevallava á Sans. Y ja estava resolta á anarlo á buscar y á fer las paus mal que li hagués de demanar perdó, quan un dissapte compareix la meva companya, que'l seu xicot li havia dit que en Peret havia caygut d' una bastida y que era al Hos-

pital.—Mira—afegí—demá qu' es diumenge hi deixan entrar. Si vols véurel veshí al dematí de deu á onze.—

En aquest moment li portava 'l mosso lo rostit y contrastava lo giro que anava prenent la narració ab la tranquil·litat ab que ella la comtava, podentse ben dir que semblava més part interessada en la mateixa en Sobeyas, que no ella, puig que la escoltava ab verdadera atenció.

Veyent ella que en Sobeyas no la interrompía, y, desitjant reposar un xich, li sortí ab un estirabot per mudar de conversa.

—¿Fa molt temps que está á Barcelona vosté?

—Cinch ó sis anys ¿per qué?

—Oh, m' ha vingut aixís y... deu fer molta bondat vosté?

—¿Cóm s' entén molta bondat?

—Vull dir que deu esser molt bon minyó... ja que deu portar una vida molt arreglada y... vamos, deu esser d' aquells que ni 's gosan mirar las noyas.—

Com compendrà lo discret lector, aquestas observacions las feya ella en to de sarcasme, burlantse de la tímidesa d' en Sobeyas.

De sopte, en Sobeyas, com qui diu desensopintse y rihent mirantla tan maliciosament com sapigué, li va dir:

—Tú sí que deus haver donat molts disgustos á la teva familia. Ja t' ha ben passat la poca ó molta vergonya que portessis de montanya.

—No, senyor, no s' ho cregui: de disgustos á la familia no n' hi som donats, perque no me 'n queda cap de viu. Y de vergonya... Ba, ja ho sap vosté; la vergonya fa mal any.

—Dius que no tens familia. Crech que t' ha fet molta falta. Pero aixó sí, si 'n tinguessis y la conegués, saps lo que 'ls aconsellaria?

—No. M' agradaria de saberho; de segur qu' es alguna cosa bona.

—Que se t' emportessin á Vallfogona com més aviat mellor, y cada dia á las quatre de la matinada peus á terra y al camp á cullir trumfas, á herbejar ó garbejar, segons lo temps. Tonarias á agafar colors y t' farías forta, créume.—

Aixó li deya en Sobeyas, baix, com si tingués por de que algú més que ella 'l sentís, pero ab una mitja rialla de satisfacció que semblava que s' hi trovés.

—M' agradaria de véureho. Cal hauria de fer vosté! Si 'ls homes diuhen, diuhen, pero no fan res.

—¿No?—

Lo mosso en aquell moment va estroncar la conversa mentres ella reya encara picarescament y dihent á n'en Sobeyas mirantlo fit á fit.

—Seria l' home més manso de la terra. Com un anyellet—

Veyent que'l mosso ho podia sentir y donánsen vergonya, en Sobeyas per canviar de conversa li demaná:

—Be, qué hi vares anar lo dissapte al Hospital?

—Sí que hi vaig anar, pero no haguera dit may que 'ls estudiants de metje fossin tan bestias.

—¿Per qué?

—Ja veurá, jo no sabia sino que buscava un malalt que 's deya Pere Sayols y que havia entrat al Hospital lo dijous avans ab duas costellas enfonzadas. Entro á la primera sala, y quan veig aquelles rengleras de llits, vaig pensar desseguida: pobra de tu, com ho farás pera trobarlo. ¿Hi ha estat may al hospital?

—Sí, més que no pas tu.

—No digui, que quan una veu aquelles rengleras de llits que ab prou feynas hi caben, ab aquell ayre tan espés, que l' un jemega per aquí y l' altre plora per allá, sense ningú que 'ls aconsoli y sens altra companyia que la dels *hermanos*, y la d' aquells desanimats estudiants que s' entretenen á burlarse dels malalts, fentlos broma de que 'ls enterrarán aviat y de si la guitarra los vindrá á buscar avuy ó demá... fa molta llástima. Es que ho son de bestias los estudiants que 'ls cuydan.

—Encara no ho saps tan be com jo. Y no solsament los estudiants, algún metje los hi ha acompanyat alguna vegada. Mira; jo coneixia un estudiant que ab silicat de cals va fer una careta á una malalta que tenia una erisipela, que ni per carnestoltas, y un senyor metje que no més per veure plorar de vergonya á una pobra noya s' entretenia á ferli dibuixos á la esquena ab yodoformo per fer riure una estona.

Y no es un cop cada any que passen aquestas cosas.

—¡Oh sí, ja te rahó, ja, es molt trist!

Com li deye, al entrar vaig quedar com atontida y comen-so á demanar á dos estudiants que estavan allá fent broma ab

un malalt y ells vinga riure y dirme tonterías.—Vagi á *Cirurgia*—me va dir un á la fi—Pero en lloch de guiarme á *Cirurgia*, varen ferme anar á un altre cantó d' Hospital. Y roda que rodarás, jo 'm fonía. Pregunto á un *hermano* y 'm va acompanyar allí, y demanant al practicant vaig saber lo número del llit y al dírmel ja me 'l varen senyalar.—Veu—feu lo practicant—es aquell del recó.

Quin salt me va dar lo cor, quan lo vaig veure. No estava sol, parlava ab una xicota d' uns vinticinch ó vintisis anys, petita y seca y una dona vella que semblava la mare d' aquella li arreglava 'l llit.

Es la estona més amarga que he tingut en la vida. Pero 'm vaig saber contenir y no 'm va escapar ni una sola llàgrima, ni un sospir, quan ell, vejentme dreta al seu devant, me va dir: «ja ho veus Pepeta, ab una mica més m' hi quedo. Pero, gracias á Deu, ja estich fora de perill y d' aquí un mes penso tornar á trevallar.» Pero, quan me digué que tan aviat com estés refet se casava ab aquella xicota, me va venir com un corbiment de cor y 'm pensava ben be que cauria en basca.

¡Ah! sols Deu ho sap lo que vaig patir, quan ella, vejentme tan encantada, me mirava ab aquells ullets com puntas d' agulla. Li asseguro que vaig passar un mal rato y que las llàgrimes me venían als ulls sense poderme dominar.

Després ell, com responent á las paraulas de la seva promesa, li va dir que jo era una noya del seu poble que 'ns coneixíam de petits.

Vejent que feya un mal paper, vaig fer un esforç de flaqueja per dirli que m' alegrava de la mellora y que fos la enhorabona del casament y me 'n vaig anar casi corrent porque no podia resistir la seva mirada. En ella veyia ben clar que 'l casament que feya era de conveniencia y que encara m' estimava més á mí que á la seva promesa, pero que ja era tart.

Quina malicia me varen fer alashoras aquells estudiants de medicina!

Ells ab las sevas ganas de bromejar m' havían fet arribar al seu llit prou tart porque no hi poguéis parlar á solas tot y havent sigut dels primers á entrar, y quan al sortir me deyan amoretas, al passar los hi vaig donar una mirada, que si ab ella 'ls hagués pogut fóndre cregui que á horas d' ara cap d' ells se burlaria dels malalts ni dels que 'ls van á visitar.

¡Qué he cambiat d' alashoras ensá! Alashoras ab una pa-raula que m' hagués dit en Peret m' haguera fet un tip de plorar d' alló més. Era ben be d' aquellas que sempre duhen la esponja molla al clatell, mentres que ara, (rihent) ara... al menos fa un any que ni me 'n recordo. Ay, no, ja li dich que m' ha ben passat. Veurá: tinch més experiència.

—Vetaquí una cosa rara—digué en Sobeyas—una noya ab experiència ni coberta d' or la voldría. Déixat d' experièncias. Qué va fer en Peret, se va casar?

—Sí, y se 'n va anar á viure á Moncada, que ella n' es filla y crech que hi te casas ó terras. Vaja, un bon passament. Y ben fet que va fer. Si s' hagués casat ab mí, á bon segur que ara tots dos patiríam gana y com que allá hont no hi ha pa tot son rahons, ja no seríam tan amichs com avans, mentres que ara tots dos nos la passém molt be. Fins me 'n alegro de que 's casés ab aquella, ben cert.

—Be, pero, cóm va anar tot aixó?

—Oh! molt senzill, als primers días vaig patir molt d' esperit, pero aviat me va passar.

Veurá que jo, ab la dalera d' en Peret, ni tampoch m' adonava de la feyna, ni havia pensat may si estava be ni malament. Pero tan aviat com me va haver passat, encara no feya dos mesos que havíam renyit, que ja 'm vaig adonar de que estava en una casa que hi tenia molt poca llibertat, molta feyna y poch diners, y vaig anármén á un' altra.

D' alashoras ensá, en poch temps vaig mudar tres ó quatre amos. Pero, vaja, jo no servía per criada; tinch un génit massa independent. Aixís es que quan la planxadora hont trevallo va ferme proposicions de llogarme, totseguit las vaig aceptar. Ella mateixa va buscarme una dispesa y estich com lo peix á l' aygua. Se que anant á las vuyt á trevallar, ningú 'm demana comte de res.

Oh y si vejés lo be que s' hi passa lo temps en aquella botiga. Miri, hi venen molts joves á passar lo rato y fem una brometa!...

Al arribar en aquest punt en Sobeyas s' alsá com picat d' una vespa y, ficantse la mà á la butxaca, tragué un duro, y, tirantlo sobre la taula, li digué:—Paga y quan coneguis que ja tinch temps d' esser al carrer de Fernando, vésten allá hont

vulguís. Y si algún dia per casualitat me trobas pel carrer fes com si no 'm coneguessis.—Y sortí sens esperar resposta.

Feya temps que no havia rebut una impressió semblant. Primerament li sortí á la cara la rojor de la vergonya, pero aviat li vingué la reacció y cinch minuts després ho esplicava al mosso rihent com una boja.

*
* *

Han passat dos anys. Una vesprada de tardor en Sobeyas va arribar á casa seva molt tart y forsa capficat.

En lloch de llegir un rato com tenia per costúm, se deixá caure en un balansí y encenent maquinalment un cigarro quedá abstret en fonda meditació per llarga estona.

Després s' alsá rihent y exclamant un ¡válgam Deu! ¡quí ho haguera dit! apagá 'l llum, y, despullantse ab una esgarrapada, se ficá al llit.

L'endemá quan va arribarhi son company en Farnés, li va contar poch més ó menos lo que segueix:

Ahir quan te vaig deixar, tot anántmen cap á casa vaig passar per devant del café d' Orient, y en las taulas que miran al carrer hi havia asseguts fent gran brometa quatre ó cinch joves, entre ells en Peret, lo xicot de la Pepeta, aquella noya qual historia 't vaig contar. Donchs be, tu ja saps que molts vespres la Pepeta passava per allá devant y vaig pensar desseguida: veyám si per una malehida casualitat ell la veu passar quin paper se faran. Y al objecte de véureho vaig entrarhi, y com estava segur de que ell á mí no 'm coneixeria, vaig col·locarme en una taula al seu costat. Aviat vaig coneixer que no era necessaria cap casualitat porque 's trocassin.

Ell y un altre seu company seyan á la part del carrer hont miravan ab molta atenció.

—¡Si la Toneta 't vegés!—li va dir un rihent estúpida-ment.—Se feriria de rábia.

—Tantdebó—va respondre com picat d' una vespa.—Aixís pot esser acabaríam d' un cop. ¿No diu qu' es tan desgraciada al costat meu, que la faig patir tant?

Donchs al millor dia la planto y no 's podrá queixar. Mala negada, potser se pensa que porque 'm va portar una dotzena d' unsas...

—Míratela—li dígué son company signantli una noya que, mirant descaradament á dreta y esquerra, anava Rambla avall ab tota calma.—

Ell se va alsar precipitadament y, deixant als companys que 's reyan de la ocurrencia, sortí al carrer.

Jo també vaig sortir del café y tirant Rambla avall vaig veure que ja la havia atrapada y que feyan brasset enrahonant ab molta afició.

A la claror d' un fanal del carrer Nou de la Rambla vaig veure la cara d' ella.

Era la Pepeta.

LLUÍS AROMÍ

CÁNTICHS DE MOISÉS

ACCÉSSIT AL PREMI DE «FÉ» EN LO CERTÁMEN CALALANISTA
DE LA JOVENTUT CATÓLICA DE BARCELONA, DE 1891

Alabém al Senyor, cantémli alhora
que avuy nos ha mostrat clara y patentá
lo brill de sa grandesa y de sa gloria.
Genet y brau corcer, han tingut suara
per mortalla y fossar, onas rojencas.
Lo Senyor es ma forsa en aquest día
y eternament tindrà mas alabansas
qu' ell ha sigut mon salvador invicte.
Eix es mon Deu, á qui mos llavis pregan,
lo Deu de mos passats, que mon cor colra.
Com valerós capdill de forsa hercúlea
s' es presentat avuy devant ma vista,
son nom omnipotent; tots los seus carros
á Faraón li arrenca y sas hosts fortas
en l' abím de la mar ha sepultadas,
sos mellors capitans lo fons cercaren
del mar Roig, com s' enfonza grossa pedra
per no torná may més á eixí' á flor d' aygua.
Ta destra avuy, Senyor, hem vist qu' es forta

puig que de mort als enemichs fería,
y ab l' esclat de grandesa de ta gloria
á tos contraris has vensut per sempre,
y al devallar ta cólera divina
los ha abrusat á tots, com débíl palla
que 'l foch ardent la converteix en cendra.

Al buf de ton furor, las ayguas totas
á un costat s' arrambaren com montanyas,
l' onada joguínosa que may para
á ton voler se deturá tranquila,
y 'l fons del mar á un sol mot te'n pujava
convertit en polsosa carretera
per fugir del traydor que 'ns perseguía.
Y l' enemich ha dit:—Jo sas petjadas
podré seguir y 'ls copsaré ben prompte,
ab lo botí de guerra, faré meas
sas riquesas sens fí, y de mon ánima
la set apagaré que 'l cor me xucla,
y de la veyna despullant mon glavi
tots un á un, los llevaré la vida.

Bufá de nou, ton esperit de fúria
y 'l mar se torná á omplir de platja á platja,
dragantlos en son fons, als qui 'ns seguían
com esquinsall de plom, que 's precipita
al fons del riu, d' onadas turbulentas

¿Quí ab tú entre 'ls forts, Senyor pot compararse?
¿Quí á tú semblant en santetat insigne,
terrible y digne d' alabansa eterna,
obrador de prodigis y miracles?

Extenguerés ta má y á tots la terra
los dragá dins son sí, per may eixirne.
Y tú llavors tornat misericórdia,
te feres lo capdill del nostre poble
qu' un jorn vas redimir y vas guiarlo
ab fort poder á ta maysó sagrada.

S' aixecaren los pobles y furiosos
de ta misericordia feyan mofa,
los Filisteus, plens de dolors intensos,
se revolcavan en angúnia y febre;
tots los prímpceps d' Edom, se confonían;
los robustos de Moab, tremolejaren;
y tots los habitants de Canaán, foren
presos d' espant que 'ls hi glassá las venas.

Cayga sobre ells, Senyor, tota la cólera
que ton bras poderós puga enviárloshi.
Queden tots ells erts y quiets com pedras,
mentres que passa joh Senyor meu! ton poble,
ton poble qu' es tot teu, porque t' estima.
A la montanya santa, Senyor, guíal,
es montanya sagrada de ta herencia
y en ella tinga sempiterna estada.
En Sió, joh Senyor! tens lo Santuari
que han construít tas mans que tot ho poden.
Allí 'l Senyor hi regnarà á tot' hora,
tota una eternitat y més encara.
Puig á Faraón que, cavalcant, volía
passar la mar ab carros y quadrigas
y peons y genets, sa forta destra,
després d' haver passat lo fidel poble,
feu regolfar la mar y, revolcantse
al llot fangós, precipitá l' exércit.

Mes als fills d' Israel que son nom cobran
nos ha obert pas aixut entre las ayguas.

Perxó Senyor lo cántich d' aquest dia
es sols de gratitut y d' alabansa.

LLUÍS TINTORÉ MERCADER

IDILI

—¿Ahont vas ab lo gipó, boy trasmudada
pubilleta gentil?—Vaig á ciutat.—

¿Veus com la gota d' aygua que al riu corra
deixant serras y valls, va fins al mar?
Donchs, la mar que la pren, ni se 'n adona
que ha aumentat son caudal.

Pastoreta gentil que ab la remada
no vols abandonar aqueix serrat,
fes com la gota d' aygua que 's detura
per nodrir la llevor que troba al pas,
la llevor granará, dará pastura
al famolench remat,
l' anyell te dará abrich ab que guardarte
del fret que tornarà.

Y quan aixaplugada dins la bauma
vegis corre la pluja riu avall,
beneix la goteta que 's detura
y compadeix lo riu que 's pert al mar.

M. ARCH

LA PASTURA

I

En altas terras de frescor eterna,
per aspres cims serenament vetlladas,
lluny del combat del mon, tantsols hi regna,
profonda pau, inalterable calma.

Allí hont l'arbre no hi tindrà la vida,
hi vindrán los remats, trobant de sobras,
tot'hora á son dalit, taula amanida,
que l'aygua no malmet ni 'l torb s' emporta.

II

Qué hermosa es la pastura! Ve lo día;
lo remat deixondit reprén sa tasca...
á poch á poch la boyra se retira,
y ab tota sa ufanor se veu la prada.

Bat lo sol l' herba mitj humida encara,
que brilla arreu, arreu... y 'l cel blaveja,
la alegría vessant sobre la prada,
que un fresquet ventújol mansament besa.

III

La tarde cau. Arreu sonan esquellas,
lo remat pressurós va y vé; escorcolla
l' herba més tendra, que á menjar s' apressa...
puig ja lo sol se 'n va cap á la posta.

Solempne quietut per la montanya...
arreu la boyra apar... La llum ja minva...
turons y serras lo seu cap amagan,
en tant las ombras de la nit arriban.

IV

La nit s' ha extés. Profondament dormida,
reposa la remada, mentres vetlla,
lo valent gos, que ronda y la vigila,
atent á sa missió, fins que 's desperta.

EMILI TARRÉ

VOCACIÓ ⁽¹⁾

DEDICADA ALS MEUS BENVOLGUTS PARES

—No tingas por; fugim, donzella aymada;
fugim ben lluny del mon, com més millor;
jo 't portaré, si vols, á la morada
hont, sols, nos parlarem de cor á cor.

¿No veus los aucellets quieta verdissa
cercar pera dictarne amorós cant,
y ensemps parar sa alegre xarradissa
quan los baylets s' hi atansan tot jugant?

Aném al meu jardí, que allá de día
pot viures ab quietut tant com de nit;
no 'ns'entendríam pas prop de l' orgía
en que 'l mon corromput s' ha convertit.

Vlurém vida d' amor; la passionera,
violas y llirs serán nostres companys;
allá no passa may la primavera
y ni una sola flor amaga enganys.

(1) Premiada ab la Flor Natural en lo Certámen catalanista de Ripoll, celebrat lo dia 19 de Mars de 1895.

Allá no 'ns distraurá 'l fressós bullici
d' aquell corral de galls que al mon pudreix,
ni sentirem tampoch l' etern defici
dels que la febre d' or los consumeix.

Sols sentirás paraulas amorosas,
y flayres purs, y goigs y benestar,
quan díns mon cor obert com ram de rosas
la flama del amor podrás mirar.

Coronaré ton cap ab flors sagradas
que creixer entre 'l fanch no ha vist ningú,
ni marcirá lo bes de las ventadas:
tu sòls viurás per mi y jo tot per tu.

Y quan de flors veuré qu' ets prou guarnida,
de joyas resplandent com gay estel,
devant la cort dels àngels desseguida
d' esposa 't posaré incorrupte vel.—

Aixís parlá Jesús per llarga estona
del temple excels en mitj de la foscó
al cor tendre y senzill d' una minyona
qu' estava ab gran fervor fent oració.

Lo que li va passar á la donzella
desde allavors, ho sab sols l' Infinit,
qui li mostrá de jorn aqueixa estrella
que la tragué del mon hont sempre es nit.

Y va passar poch temps, quan ja trucava
al portal del jardí de son amat
y á cullir flors que no 's desfan hi entrava
pel jorn dels desposoris cobejat.

Era de bon matí; d' espessa reixa
posada á l' altra part se la vegé
com poncella de llir que 'l sol esqueixa,
mitj somrisent, cap baix y 'l front seré.

L' anell al dit y al cap una corona
de flors li va posar lo Sacerdot,
y li digué:—Com á senyal se 't dona
de que, si ets fael, tindrás lo cel per dot.—

Al cap de poch, joyosas, sas germanas
del seu convent la van portar endins,
fugint del mon y de sas pompas vanas,
tot psalmejant com vol de serafins,

BERNAT FARGAS y ADAM.

